

Veldkantstraat, Grimbergen

Een Archeologienota met beperkte samenstelling

Auteur:

T. Van Mierlo (veldwerkleider)

Autorisatie:

X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

Colofon

VEC Nota 482

Veldkantstraat, Grimbergen, Een archeologienota met beperkte samenstelling

Vlaams Erfgoed Centrum bvba

Auteur(s): T. Van Mierlo, X. Alma

In opdracht van: Vertrouwelijk

Foto's en tekeningen: Vlaams Erfgoed Centrum, tenzij anders vermeld

© Vlaams Erfgoed Centrum bvba, Sint-Michiels, Brugge, november '18

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Vlaams Erfgoed Centrum bvba.

Vlaams Erfgoed Centrum bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek

ISSN 2506-7486

Vlaams Erfgoed Centrum

Ten Briele 14 bus 15

8200 Sint-Michiels, Brugge

Tel + 32 (0)16 39 47 96

info@vlaamserfgoedcentrum.be

www.vlaamserfgoedcentrum.be

Inhoud

1	Verslag van resultaten van het bureauonderzoek	5
1.1	Beschrijvend gedeelte	5
1.1.1	Administratieve gegevens	6
1.1.2	Beschrijving van de geplande werken	7
1.1.3	Juridisch kader	10
1.1.4	Doelstelling en vraagstelling	11
1.2	Assessmentrapport	11
1.2.1	Verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst	11
1.2.2	Potentieel tot kennisvermeerdering, verwachting en conclusie	14
1.2.3	Samenvatting	14
	Literatuur	15
	Geraadpleegde websites	15
	Lijst van afbeeldingen en tabellen	15

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Tijd in jaren	
Nieuwste tijd:		19 ^e E - heden
Nieuwe tijd:		16 ^e E - 18 ^e E na Chr.
Middeleeuwen:		5 ^e E - 15 ^e E na Chr.
Late Middeleeuwen	13 ^e E - 15 ^e E na Chr.	
Volle Middeleeuwen	10 ^e E - 12 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen C / Karolingische periode	8 ^e E - 9 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen B / Merovingische periode	6 ^e E - 8 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen A / Frankische periode	5 ^e E na Chr.	
Romeinse tijd:		57 voor Chr. - 402 na Chr.
IJzertijd:		800 - 57 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 57 voor Chr.	
Midden-IJzertijd	475/450 - 250 voor Chr.	
Vroege IJzertijd	800 - 475/450 voor Chr.	
Bronstijd:		2100/2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):		5300 - 2000 voor Chr.
Finaal-Neolithicum	3000 - 2000 voor Chr.	
Laat-Neolithicum	3500 - 3000 voor Chr.	
Midden-Neolithicum	4500 - 3500 voor Chr.	
Vroeg-Neolithicum	5300 - 4800 voor Chr.	
Mesolithicum (Midden-Steentijd):		ca. 9500 - 4000 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):		tot 10 000 voor Chr.

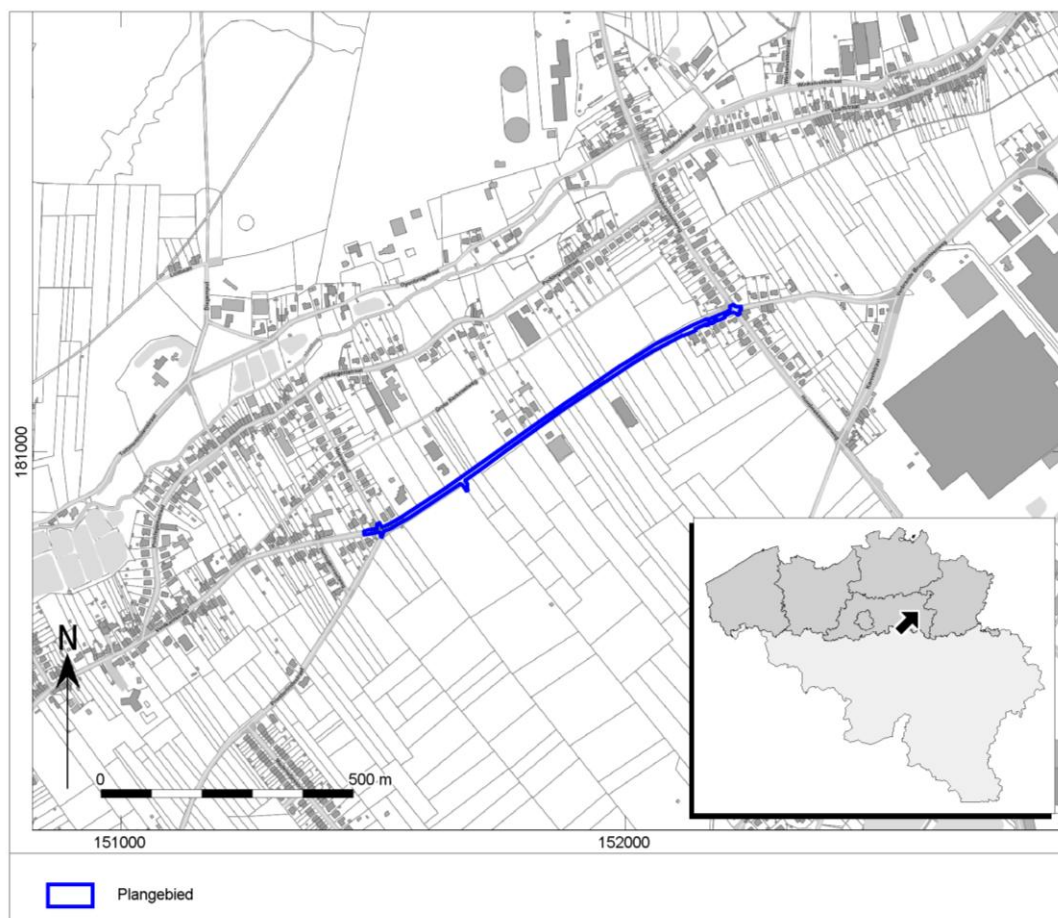
Bron: Onderzoeksbalans Vlaanderen

1 Verslag van resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in oktober 2018 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Veldkantstraat in Grimbergen (afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen vernieuwen van de bestaande rijweg.

Er werd gekozen om deze archeologienota op te maken in een beperkte samenstelling omdat verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met aantoonbare hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst. Deze keuze werd gemaakt op basis van de huidige situatie en het beschikbare historisch kaartmateriaal.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

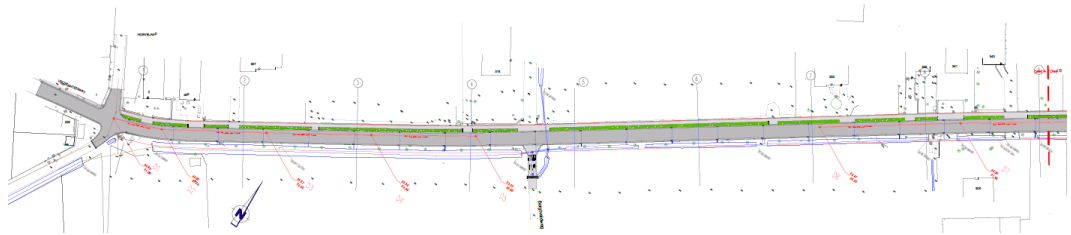
1.1.1 Administratieve gegevens

Uitgevoerde fasen binnen archeologienota:	Bureauonderzoek
Aanleiding:	Vernieuwing rijweg
Locatie:	Veldkantstraat
Plaats:	Grimbergen
Gemeente:	Grimbergen
Provincie:	Vlaams-Brabant
Kadastrale gegevens:	Gemeente Grimbergen, Afdeling 2, Sectie D
Diepte bodemverstoring	280 cm –mv
Oppervlakte plangebied	8360 m ² / 0,8 ha
Coördinaten (<i>bounding box</i> ; <i>Lambertcoördinaten</i> (EPSG:31370))	151.482 / 180.830 151.844 / 181.060 152.231 / 181.291
Projectcode	2018I228
VEC-projectcode:	4200298

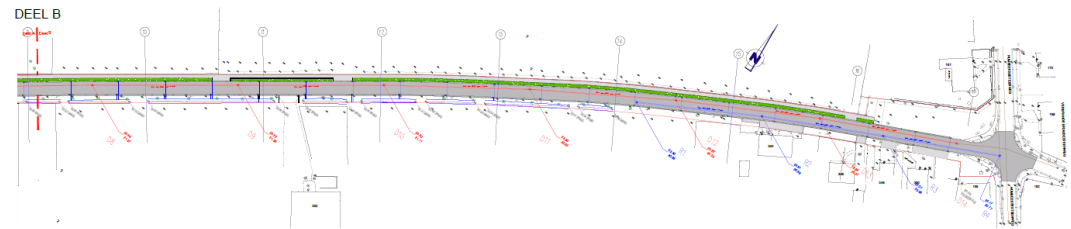
Auteur:	X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094) T. Van Mierlo (bureauonderzoek, velwerkleider)
Autorisatie: ¹	X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)
Begindatum onderzoek:	17 oktober 2018
Einddatum onderzoek:	19 oktober 2018
Beheer en plaats documentatie:	Vlaams Erfgoed Centrum Liesdonk 5 2440 Geel
Relevante thesaurustermen:	wegen, bureauonderzoek. https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus

1.1.2 Beschrijving van de geplande werken

Binnen het plangebied zal de huidige weg en voetpad vernieuwd worden. Onder de huidige weg zal eveneens een riolering, DWA en RWA aangelegd worden.

Afb. 3. Overzicht van de geplande werkzaamheden deel 1.

Afb. 4. Overzicht van de geplande werkzaamheden deel 2.

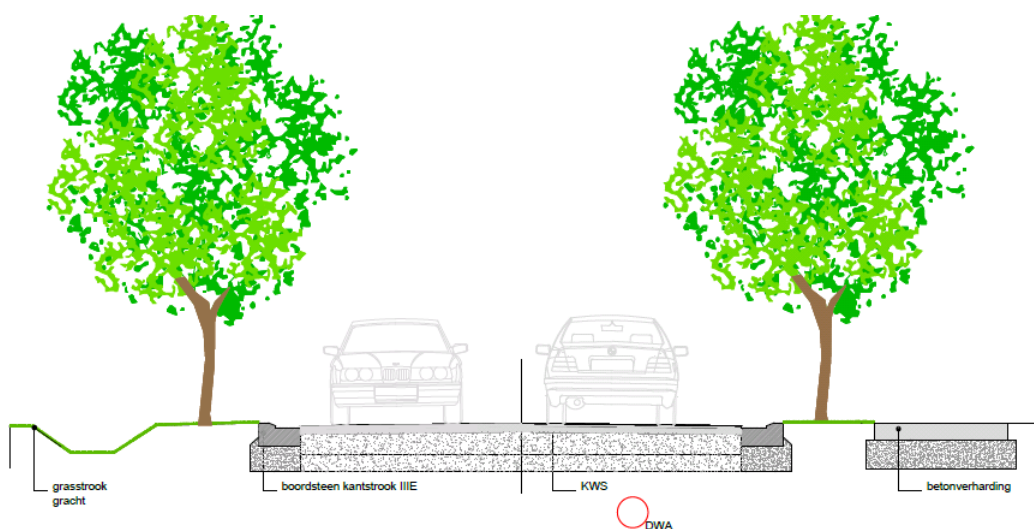
- De vernieuwing van de weg en voetpaden

Het oude wegdek, gelegen op de Veldkantstraat, zal verwijderd worden. De nieuwe weg zal een breedte van 5,30m hebben. Aan beide zijden zal een kantstrook en boordsteen van in totaal een breedte van 50cm gerealiseerd worden. De nieuwe weg zal op deze manier een nieuwe breedte van 6,30m bedragen. Daarmee volgt de weg de contouren van de bestaande weg. De weg zal opgebouwd worden uit KWS en een diepteverstoring van circa 56cm –mv veroorzaken.

Het voetpad, gelegen aan één zijde van de weg, zal een breedte van 1,60m hebben. Deze zal bestaan uit betonstraatstenen van 22 x 11 x 10 en een diepteverstoring van circa 56cm –mv veroorzaken. De voetpaden komen op exact dezelfde locatie te liggen als de huidige voetpaden.

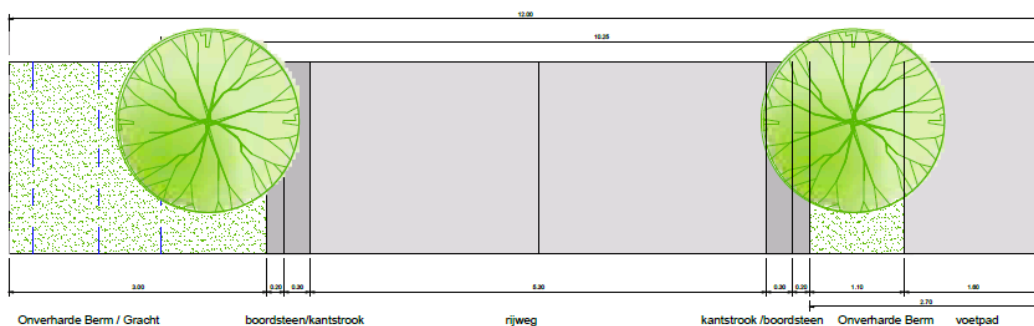
Er zal eveneens een nieuwe weg aangelegd worden op de huidige Borgtveldweg. De nieuwe weg, van 4m breedte zal hier een diepteverstoring van 60cm –mv veroorzaken. Ook deze weg volgt exact het bestaande tracé.

¹ Xander Alma is een werknemer bij ADC ArcheoProjecten BV. ADC ArcheoProjecten voert onderzoek in onderaanneming uit voor het Vlaams Erfgoed Centrum.

Afb. 5. Detaildoorsnede van de nieuwe weg en voetpaden.

PROFIEL 11 - Ontwerp

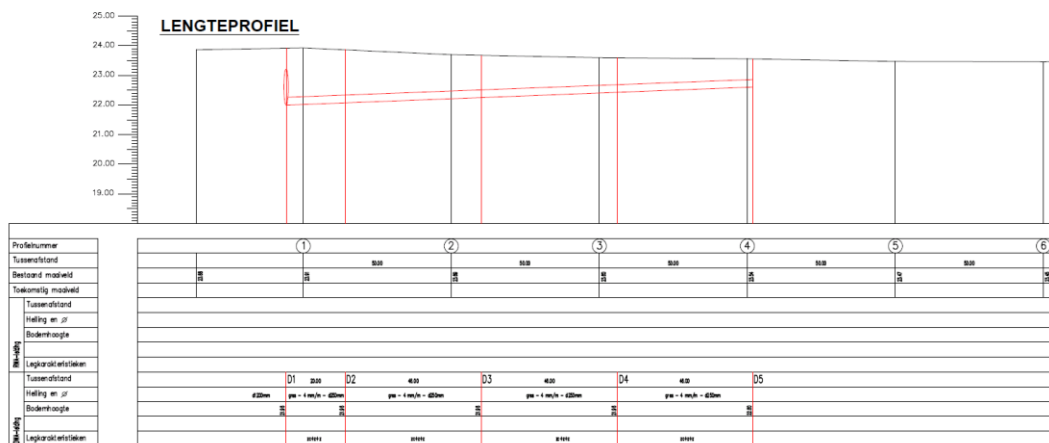
Afb. 6. Profiel van de nieuwe weg en voetpaden.

- De nieuwe riolering

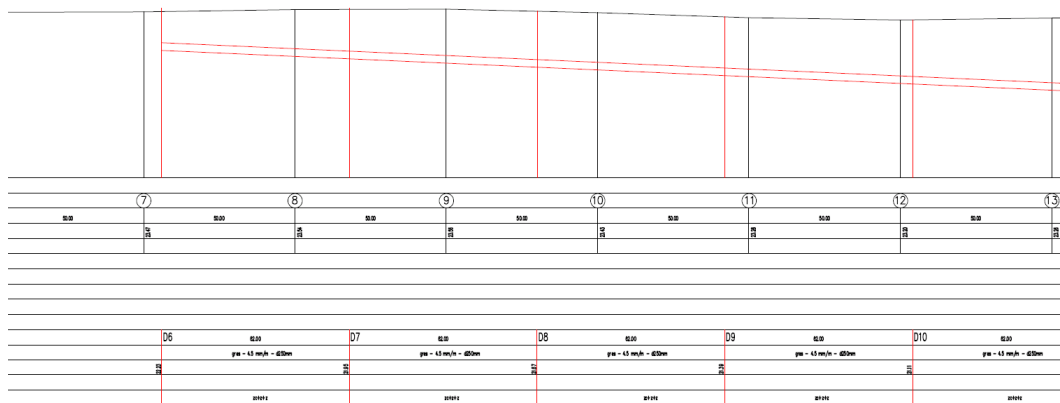
De nieuwe DWA-riolering zal onder de vernieuwde rijweg aangelegd worden. Deze zal niet over het gehele plangebied aangelegd worden. Momenteel is er nog geen riolering onder de weg aanwezig. Startend van het kruispunt met de Priesterlindestraat zal de nieuwe riolering over een lengte van 158m aangelegd worden op een variërende diepte van 1,30m tot 1,95m –mv en een breedte van 1,15m. Hierna zal deze tot aan huisnummer 333 niet meer aangelegd worden. Vanaf huisnummer 333 zal er over een lengte van 493m opnieuw een DWA riolering aangelegd worden. Hier zal de riolering op een diepte van 1,30 tot 2,80m –mv en breedte van 1,15m aangelegd worden.

De RWA-riolering zal enkel aangelegd worden op het meest oostelijke gedeelte van het plangebied over een lengte van 154m. Deze riolering is gelegen op een diepte van circa 250cm –mv en heeft een breedte van 1,15m. Voor het overige gedeelte van het plangebied zal de RWA-riolering gekoppeld zijn aan de bestaande gracht.

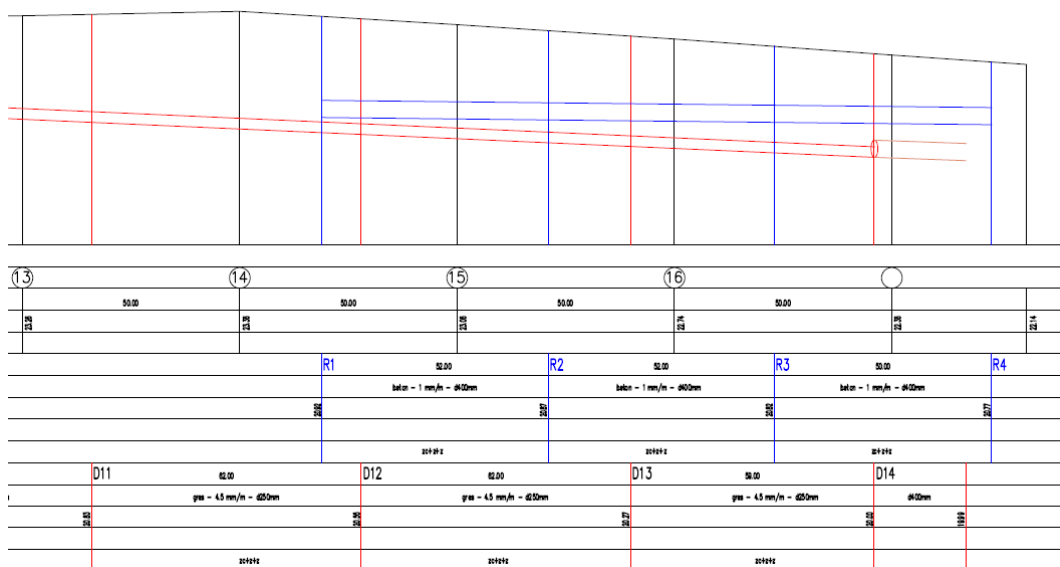
Onder de Borgveldweg zal eveneens een nieuwe RWA-riolering aangelegd worden met een diepteverstoring van 120cm –mv. Deze riolering zal de Veldkantstraat doorkruisen en verder lopen naar het noorden. Op deze manier zal de nieuwe riolering verbonden worden met de aanwezige grachten.

Afb. 7. Lengteprofiel van de riolering deel 1.

Afb. 8. Lengteprofiel van riolering deel 2.

Afb. 9. Lengteprofiel van riolering deel 3.

1.1.3 Juridisch kader

Artikel 5.4.1. (01/06/2016- 22/02/2017)

Een bekrachtigde archeologienota zoals vermeld in artikel 5.4.8 wordt bij de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning met ingreep in de bodem toegevoegd in volgende situaties: 1° aanvragen met betrekking tot percelen die gelegen zijn in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site; 2° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones; 3° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen volledig gelegen zijn buiten archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones.

Voor de toepassing van het eerste lid, 2° en 3°, op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de hele werf van het te vergunnen werk.

De aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning wordt van die verplichting vrijgesteld: 1° indien de aanvraag betrekking heeft op een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering; 2° indien de aanvraag betrekking heeft op werkzaamheden binnen het gabarit van bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden; 3° indien de aanvrager een natuurlijke persoon of privaatrechtelijke rechtspersoon is, de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem minder dan 5000 m² beslaat, en de betrokken percelen volledig gelegen zijn buiten woongebied of recreatiegebied en buiten archeologische zones opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones en buiten beschermde archeologische sites.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor deze vrijstellingen bepalen.

Voor de toepassing van het derde lid, 3°, op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de hele werf van het te vergunnen werk.

De aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning met ingreep in de bodem kan een archeologienota indienen die in het kader van een vorige vergunningsaanvraag is bekrachtigd, als de stedenbouwkundige vergunning betrekking heeft op hetzelfde perceel of dezelfde percelen en als de ingreep in de bodem van de te vergunnen werken overeenkomt met de ingreep in de bodem van de werken omschreven in de bekrachtigde archeologienota.

De archeologienota werd vervaardigd naar aanleiding van een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning. Op basis van de ligging van het plangebied gedeeltelijk in binnen bestaande lijninfrastructuur, geldt een verplichting voor het opstellen van een archeologienota bij bodemingrepen groter dan of gelijk aan 1000 m², waarbij het perceeloppervlak groter of gelijk aan 3000 m². Aangezien de geplande ingrepen in het te ontwikkelen gebied in totaal een oppervlakte van 8360m² beslaan, en daarmee de maximale onderzoeksgrenzen worden overschreden, dient de initiatiefnemer een archeologienota te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld.² Indien dit het geval is wordt deze archeologienota bekrachtigd en toegevoegd aan de vergunningsaanvraag. In het kader van dit proces heeft het in deze archeologienota beschreven onderzoek plaatsgevonden.

Het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied dient te gebeuren op grond van de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en

² <https://geo.onroerenderfgoed.be>

archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetector (versie 3.0). Het doel van de Code is om als een minimale standaard te dienen voor de kwaliteit van archeologisch onderzoek en het gebruik van metaaldetectoren in Vlaanderen.

De eventuele vondsten en bijhorende documentatie die tijdens het archeologisch onderzoek worden verzameld, zullen voorlopig worden bewaard bij Vlaams Erfgoed Centrum bvba. Na afronding van het totale onderzoek zullen de vondsten en data worden overgedragen.

1.1.4 Doelstelling en vraagstelling

Op basis van dit onderzoek zal aangetoond worden dat er geen verder onderzoek meer nodig is op bovengenoemde percelen. Dit kan worden aangetoond op basis van drie elementen:

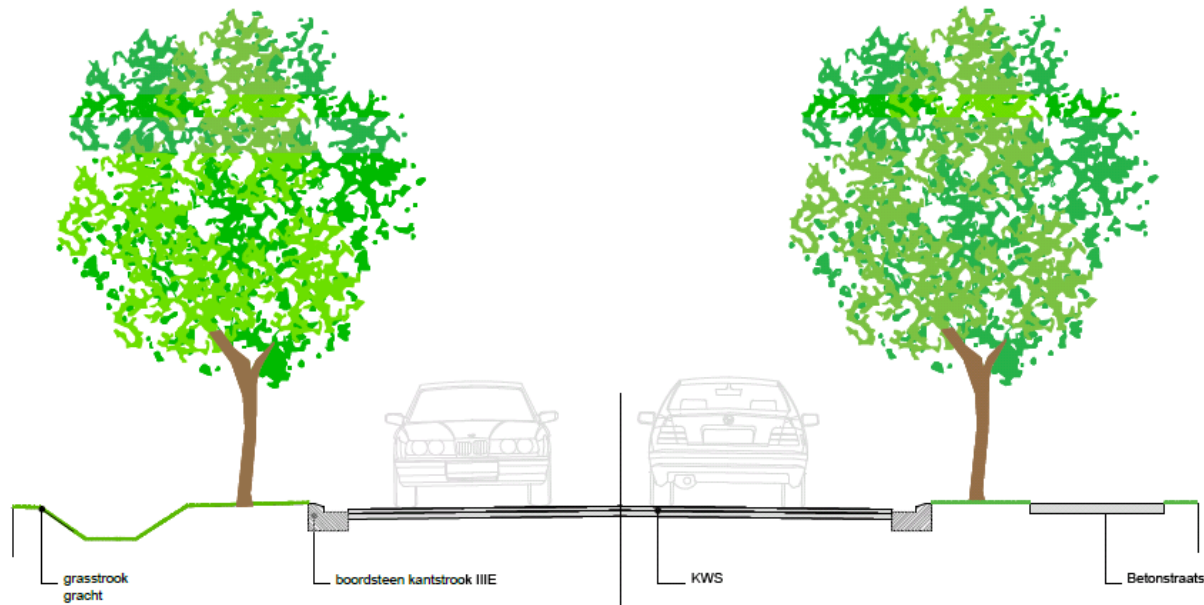
1. met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
2. de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
3. verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst;

1.2 Assessmentrapport

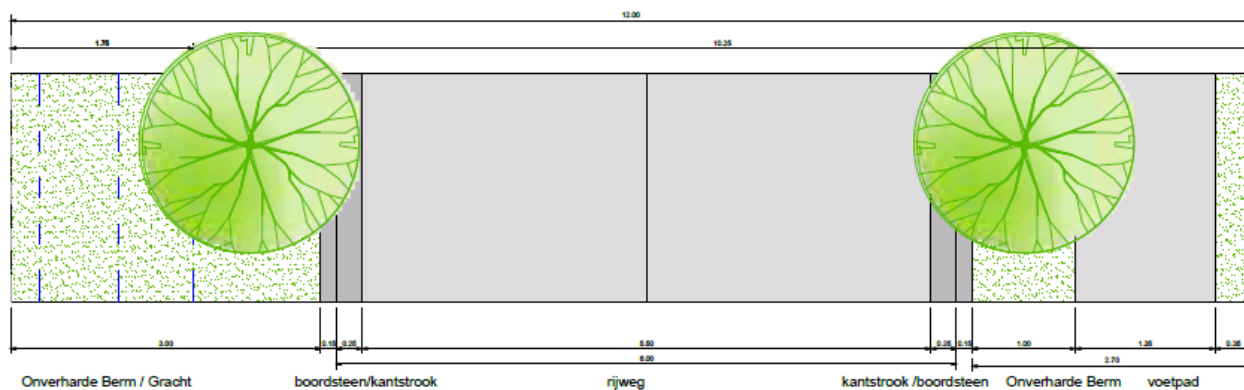
1.2.1 Verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst

Huidige situatie

Het plangebied is momenteel voor het grootste gedeelte reeds bestraat. De huidige bestrating is circa 45cm –mv diep. De huidige rijweg met boordsteen/kantstrook heeft een breedte van 6,30m. Het huidige voetpad heeft een breedte van 1,35m. Op deze manier is het plangebied over een oppervlakte van circa 6550m² tot 45cm –mv verstoord.

Afb. 10. Detaildoorsnede van de huidige weg.

Afb. 11. Profiel van de huidige weg.

Er is geen riolering gelegen onder de huidige bestrating. Wel zijn er langs de bestrating grachten te situeren. Deze hebben een diepte van 1,20m –mv en zijn circa 0,75m breed. Deze grachten zullen behouden blijven en niet gedempt worden.

Op basis van bovenstaande zaken kan gesteld worden dat het plangebied al voor een groot gedeelte verstoord is. Mogelijk gaan de verstoringen zelfs dieper dan 45cm –mv door de aanleg van de huidige wegenis. De precieze verstoring is echter niet geweten.

Op basis van het historisch kaartmateriaal kan eveneens vastgesteld worden dat het plangebied vanaf de 18de eeuw en mogelijk vroeger, een rijweg geweest is. Pas vanaf de Vandermaelenkaart is te zien dat er gebouwen aan de weg te situeren zijn.

Afb. 12. Overzicht van het plangebied op het historisch kaartmateriaal.

1.2.2 Potentieel tot kennisvermeerdering, verwachting en conclusie

Binnen het plangebied zal de huidige weg vernieuwd worden. Onder de nieuwe weg zal over een totale lengte van 651m een DWA-riolering aangelegd worden. Over een lengte van 154m zal een RWA-riolering aangelegd worden. Eveneens zal de weg op de Borgtveldweg vernieuwd worden waarbij er ook een RWA-riolering voorzien zal worden die verbonden wordt met de aanwezige grachten.

Het huidige plangebied is reeds over een oppervlakte van circa 6550m² bestraat. Hierdoor is het plangebied reeds verstoord tot 45cm –mv. Hierbij is uitgegaan van de dikte van het huidige wegdek en gekende funderingslagen. Op basis van de huidige situatie en het historisch kaartmateriaal kan vastgesteld worden dat het plangebied reeds vanaf de 18de eeuw een rijweg geweest is. In de toekomstige situatie zal het bestaande wegdek en de voetpaden vernieuwd worden. De contouren van het wegdek en de voetpaden zullen niet gewijzigd worden, het nieuwe wegdek en de voetpaden worden op exact dezelfde locatie aangelegd. Wel zullen de funderingslagen voor het nieuwe wegdek iets dieper reiken. Het verschil tussen de gekende verstoringsdiepte (45 cm) en de diepte tot waar de funderingslagen van het nieuwe wegdek worden aangelegd bedraagt 11 tot 15 cm. De impact van de aanleg beperkt zich daarmee tot maximaal 15 cm bijkomende verstoring binnen een zone die mogelijk reeds zwaarder verstoord is dan enkel op basis van de dikte van het wegdek verondersteld mag worden.

De geplande riolering zal wel een veel diepere verstoring veroorzaken dan de huidige verstoring. De sleuven die voor de riolering gegraven zullen worden hebben echter een beperkte breedte van 1,15 m en hebben een dieptebereik tot maximaal 2,8 m onder maaiveld. Vanwege de beperkte breedte van de rioleringssleuven kan dit echter eerder gezien worden als een beperkte verstoring binnen het tracé.

Ondanks dat de aanwezigheid van archeologische sporenniveaus de facto niet uitgesloten kan worden, zullen de geplande werken slechts een beperkte impact hebben op het bodemarchief en kan er tegelijkertijd vanwege de aard van de werken (voor zover er al sprake zou zijn van aanwezige archeologische resten) weinig kenniswinst behaald worden. Dit omwille van meerdere redenen. De vernieuwing van het wegdek vindt plaats over een relatief lang en smal lijntracé, waarbij de bijkomende verstoring een beperkt bijkomend dieptebereik heeft. De kans op het behalen van kenniswinst is daarmee zeer klein omdat er weinig extra verstoord wordt, over een zone met een beperkte breedte en in een zone die vanwege het huidige gebruik mogelijk reeds (sterk) verstoord is. Indien archeologische resten aanwezig zijn en bedreigd worden, zullen deze naar verwachting versnipperd zijn, of kunnen deze slechts in beperkte samenhang onderzocht worden.

Deze zelfde argumenten gelden ook voor de geplande aanleg van de riolering. Deze riolering reikt weliswaar dieper, maar betreft een nog smallere strook aan verstoring, waardoor feitelijk geen kenniswinst behaald kan worden.

Omwille van de grote waarschijnlijkheid van verstoring, de beperkte ingreep en de aard van het plangebied is verder archeologisch onderzoek kosten-baten niet interessant.

1.2.3 Samenvatting

Binnen het plangebied zal de huidige weg vernieuwd worden en een nieuwe riolering aangelegd worden. Het huidige plangebied is reeds over een oppervlakte van circa 6550m² bestraat. Hierdoor is het plangebied reeds verstoord tot 45cm –mv. Op basis van de huidige situatie en het historisch kaartmateriaal kan vastgesteld worden dat het plangebied reeds vanaf de 18de eeuw een rijweg geweest is. De nieuwe werken zullen echter dieper verstoren. Deze nieuwe verstoring is echter circa 11cm en maximaal 15cm voor de Borgtveldstraat. De mogelijkheid bestaat dat door de aanleg van de huidige weg, deze zone ook reeds verstoord is geraakt. De geplande riolering zal een veel diepere verstoring veroorzaken dan de huidige verstoring. Dit is echter eerder een beperkte verstoring binnen het tracé.

Ondanks dat de aanwezigheid van archeologische sporenniveaus de facto niet uitgesloten kan worden, zullen de geplande werken slechts een beperkte impact hebben op het bodemarchief en kan er tegelijkertijd vanwege de aard van de werken (voor zover er al sprake zou zijn van aanwezige archeologische resten) weinig kenniswinst behaald worden. Omwille van de grote waarschijnlijkheid van verstoring, de beperkte ingreep en de aard van het plangebied is verder archeologisch onderzoek kosten-baten niet interessant.

Literatuur

- Ervynck, A., S. Debruyne, R. Ribbens, 2015: *Assessment; Een handleiding voor de archeoloog*. Onroerend Erfgoed, Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed.
- Ferraris, J., 1771-1778: *Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsendom Luik*.
- Jacobs, P., M. de Ceuleraire, E. Stevens & M. Verschuren, 1993: Philosophy and methodology of the new geological map of the Tertiary formations, Northwest Flanders, Belgium. *Bull Soc belge Géol* 102,
- Onbekend, 1840-1850: *Atlas der buurtwegen*.
- Onbekend, 2016: Code van Goede Praktijk voor de uitvoering en rapportage over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 3.0.
- Vandermaelen, F. , 1846-1854: *Cartes topographiques de la Belgique*.

Geraadpleegde websites

- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html>
- <https://id.erfgoed.net>

Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.
- Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.
- Afb. 3. Overzicht van de geplande werkzaamheden deel 1.
- Afb. 4. Overzicht van de geplande werkzaamheden deel 2.
- Afb. 5. Detaildoorsnede van de nieuwe weg en voetpaden.
- Afb. 6. Profiel van de nieuwe weg en voetpaden.
- Afb. 7. Lengteprofiel van de riolering deel 1.
- Afb. 8. Lengteprofiel van riolering deel 2.
- Afb. 9. Lengteprofiel van riolering deel 3.
- Afb. 10. Detaildoorsnede van de huidige weg.
- Afb. 11. Profiel van de huidige weg.
- Afb. 12. Overzicht van het plangebied op het historisch kaartmateriaal.

- Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.